

Т.Г. Купрій, С.М. Купрій

**Викладання філософії та філософських дисциплін
у середній школі**

**Методичні рекомендації студентам напряму підготовки 6.020301 «Філософія» під час
проходження виробничої, переддипломної/педагогічної практики**

УДК 1 (07)
ББК87 я 73
К92

Затверджено на засіданні кафедри філософії Інституту суспільства Київського університету імені Бориса Грінченка (Протокол № 4 від 19.10. 2015 р.)

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту суспільства Київського університету імені Бориса Грінченка (Протокол № 3 від 11.11. 2015 р.)

Укладачі:

Купрій Тетяна Георгіївна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри філософії Київського університету імені Бориса Грінченка

Купрій Світлана Миколаївна, спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист, вчитель української мови та літератури Броварської гімназії ім. С.І. Олійника

Рецензенти:

Александрова Олена Станіславівна, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Інституту суспільства Київського університету імені Бориса Грінченка

Мартіросян Олена Іванівна, кандидат педагогічних наук, викладач кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін Київського вищого професійного училища № 25

Купрій Т.Г., Купрій С.М.

К 92 Викладання філософії та філософських дисциплін у середній школі: метод. рекомендації студентам напряму підготовки 6.020301 «Філософія» під час проходження виробничої, переддипломної/педагогічної практики. – Бровари: ТОВ «Гео-прес», 2015. – 29 с.

УДК 1 (07)
ББК87 я 73

© Купрій Т.Г., Купрій С.М., 2015 р.
© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015 р.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Цілі і завдання виробничої, переддипломної/педагогічної практики.....	4
Програма та зміст виробничої, переддипломної/педагогічної практики.....	5
Завдання практики	6
Організація діяльності студента-практиканта під час проходження виробничої, переддипломної/педагогічної практики. Етапи практики. Методичні рекомендації...	7
Вимоги до звітних документів	8
Критерії оцінювання результатів проходження виробничої, переддипломної/ педагогічної практики. Шкала оцінювання результатів.....	8
Рекомендована література	9
Додатки	11

Пояснювальна записка

Професійно-педагогічна підготовка майбутніх спеціалістів у галузі філософської науки як складний, багатогранний і тривалий процес здійснюється протягом усього періоду навчання студентів системою навчально-виховної роботи вузу, вагоме місце в якій займають різні види педагогічної практики. Виробнича практика виступає органічною складовою єдиного навчально-виховного процесу, педагогічної і методичної підготовки майбутнього викладача, пов'язуючи теоретичне навчання студента у вузі з його майбутньою професійною роботою в навчальному закладі.

Відповідно до «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (наказ МОН № 93 від 04.08.93.), «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» (наказ МОН № 161 від 02.06.1993 р.), «Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту)» (постанова № 65 КМУ 20.01.1998р.) та інших нормативних документів Міністерства освіти і науки України, що регламентують практичну підготовку студентів, а також навчального плану і графіка навчального процесу на кафедрі філософії проходить виробнича, переддипломна/педагогічна практика, яка має забезпечити і завершити системне формування професійно значущих умінь і навичок майбутніх викладачів філософських дисциплін ОКР «бакалавр».

Засвоєння і використання практичних навичок професії філософа відбувається під час виробничої, переддипломної/педагогічної практики студентів. Вона проводиться з відривом від навчання, у першому семестрі IV курсу. Виробнича, переддипломна/педагогічна практика загальною тривалістю чотири тижні (шість кредитів) проходить на відповідних базах практики. Базами практик можуть бути (незалежно від форми власності) ЗНЗ, гімназії, ліцеї, коледжі (у тому числі коледж КУ імені Бориса Грінченка) м. Києва.

Навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечує фахова кафедра філософії Інституту суспільства. З метою ефективної організації і проведення навчальної практики здійснюється подвійне керівництво: від кафедри і від сторони, яка приймає практикантів.

Цілі та завдання виробничої, переддипломної/педагогічної практики

Мета виробничої, переддипломної/педагогічної практики – поглиблення, закріплення і вдосконалення базових знань, умінь та формування професійно значущих навичок, які необхідні при виконанні функцій вчителя-предметника (філософські дисципліни), класного керівника у навчальному закладі I-III ступенів.

Під час виробничої практики студенти виконують наступні *завдання*:

- суттєво закріпити теоретичні філософські знання;
- ознайомитись й продемонструвати головні форми, принципи і методи викладання філософських дисциплін, перейняти передовий педагогічний досвід;
- набути професійних рис майбутнього учителя/викладача, які відповідають сучасним вимогам;
- навчитись творчо, по-дослідницькому підходити до навчальної, наукової і виховної діяльності;
- виробити і засвоїти вартісні орієнтири гуманістичного виховання учнів;
- формувати потреби в самоосвіті, самовихованні та підвищенні своєї кваліфікації.

У результаті проходження виробничої, переддипломної/педагогічної практики студент повинен оволодіти наступними *компетентностями*:

- **педагогічні**: уміння визначати основні професійно-педагогічні знання; проєктуально-прогностичні уміння; ставити мету та формулювати завдання педагогічної діяльності; уміння планувати навчально-виховну роботу з дітьми, учнями, батьками, педагогами; уміння скласти календарно-тематичне планування виконання завдань з філософії, поурочне планування; продемонструвати поставлену мету (навчальну, розвиваючу та виховну) уроку; оформляти письмово результати спостережень та вести педагогічну документацію;
- **організаційні**: уміння організувати свою роботу, різні види діяльності з дітьми та дорослими, планувати свій робочий день тощо;
- **методичні**: оволодіння методами і прийомами роботи з учнями в урочній та позакласній діяльності, методами і прийомами індивідуального підходу до дитини, сприяння розвитку творчих здібностей школярів тощо;
- **діагностичні**: уміння описати особистість дитини, умови й оснащеність педагогічного процесу, аналізувати шкільну документацію, продукти дитячої діяльності; вміння розробляти тести, діагностичні картки, оцінювати та аналізувати дії учнів та вчителів тощо;
- **комунікативні**: уміння цілеспрямовано будувати педагогічне спілкування, керувати ним; уміння публічно виступати перед колективом педагогів, батьків, учнів; уміння керувати своєю поведінкою і настроєм, чітко і впевнено висловлювати свою думку, формувати інтерес до професій вчителя (викладача), якості відповідальності, організованості та дисциплінованості тощо;
- **дослідницькі**: оволодіння дослідницькими методами в професійній діяльності, уміння продемонструвати творчий підхід до педагогічної діяльності, тощо;
- **прикладні**: вміння виготовляти дидактичні матеріали, грамотно оформлювати приміщення класу-кабінету, виставки, стендів, наочності тощо.

Програма та зміст виробничої, переддипломної/педагогічної практики

Викладання філософії та філософських дисциплін в сучасних умовах зазнає корінних змін, головне завдання яких – широка демократизація та індивідуалізація навчального процесу. Філософія та філософські дисципліни у середній школі повинні задовольнити потреби учнів у знаннях, пов'язаних з теоретичним осмисленням процесів, які відбуваються як у нашій державі, так і в світі загалом, у галузі науки, культури, економіки тощо.

Філософські проблеми педагогіки (а отже, і методики викладання філософії, і практичного застосування цієї методики майбутніми викладачами) – одна із перспективних сфер розвитку знання, не кажучи вже про безпосередню суспільно-практичну значимість філософсько-методичного і філософсько-методологічного осмислення педагогічних проблем у цілому та проблем викладання і виховання під час вивчення філософії. У філософії та педагогіці виявляється спільний інтерес – людина та її буття в світі, але кожна із них освоює предмет своїми специфічними засобами. Однак філософія (як і педагогіка) нічого не вирішує за людину. Вона тільки організовує простір індивідуального вибору, надає «інтелектуальні інструменти» для самопізнання, а отже, доповнює і завершує будь-яку спеціальну освіту, допомагає спеціалісту стати особистістю.

Під час цієї практики студенти повинні виконати наступні практичні завдання (розподіл часу може бути зміненим залежно від специфіки роботи практиканта):

Табл. 1

План-програма студента-практиканта

№ п/п	Назва виду роботи	К-ть год.	Форми поточного контролю
1.	Організаційне заняття. Ознайомлення студентів з завданнями та змістом виробничої практики. Ознайомлення з методикою майбутньої роботи, порядком ведення щоденників практики, спостережень і нотаток, збору й обробки матеріалів тощо.	2 год.	Співбесіда
2.	Складення календарного плану виконання завдань виробничої, переддипломної/педагогічної практики	4 год.	Звіт
3.	Складення індивідуального плану практики	4 год.	Звіт
4.	Ведення щоденнику спостережень	Протягом всього терміну практики	Звіт
5.	Ознайомлення з організаційною діяльністю вчителя (викладача) філософії за місцем проходження практики	2 год.	Співбесіда
6.	Відвідування уроків колег з подальшим їх обговоренням	6 год.	Звіт
7.	Підготовка документації навчальних занять	10 год.	Звіт
8.	Складення планів-конспектів уроків	30 год.	Представлення плану-конспекту
9.	Підготовка і проведення виховного заходу	20 год.	Представлення плану-конспекту
10.	Розробка програми виховної роботи на календарний місяць	6 год.	Представлення плану-конспекту
11.	Участь у роботі органу шкільного самоврядування та наукового гуртка. Залучення до позакласної роботи	Протягом всього терміну практики	Співбесіда
12.	Оформлення документів практики	30 год.	Звіт
13.	Захист результатів практики на заліку	2 год.	Звітна конференція
ВСЬОГО		180 год.	

Зміст виробничої, переддипломної/педагогічної практики

Зміст виробничої, переддипломної/педагогічної практики охоплює навчальну, науково-дослідну і виховну роботу. Під час виробничої, переддипломної/педагогічної практики студент четвертого курсу повинен виконати наступні завдання:

Блок-модуль I. Навчальна робота передбачає:

- вивчити методичний досвід вчителя-предметника (класного керівника), методику викладання філософських дисциплін, методи навчання (див. Додаток В, Г);
- ознайомитися з плануванням та організацією уроків/занять, в т.ч. практичної частини;
- оволодіти методикою організації та контролю роботи учнів у навчальному процесі;
- освоїти засоби та методи організації і контролю самостійної роботи учнів;
- розробити і написати власні тексти уроків (план-конспект) на підставі наукового матеріалу першоджерел, а також наукових праць, підручників (навчальних посібників) і методичних розробок;
- розробити форми самостійної роботи учнів на уроках, надати консультації з цих питань;

7. розробити тести та експрес-контрольні завдання для контролю знань з філософії та філософських дисциплін.

Блок-модуль II. Виховна робота передбачає:

1. ознайомитися з організацією і системою виховної роботи навчального закладу, роботою органів шкільного самоврядування;
2. розробити разом із керівником від бази практики програму виховної роботи в учнівському колективі;
3. взяти участь у виховній роботі учнів, серед яких проходить практика, провести з ними дискусію про сучасні проблеми розвитку суспільного життя, вечір запитань і відповідей тощо;
4. засвоїти навички та прийоми спілкування з учнями в процесі виховання і самовиховання.

Блок-модуль III. Науково-дослідна робота передбачає:

1. ознайомитися з науково-дослідною роботою методичного об'єднання навчального закладу;
2. підготувати і провести учнівські наукові олімпіади, турніри, вікторини;
3. допомогти учням у підготовці доповідей, тез та рефератів, науково-дослідних робіт на конкурс в Малу академію наук;
4. брати участь у роботі наукових гуртків, проблемних груп, читацької конференції, поетичного вечору тощо.

Зміст індивідуальних та групових завдань (комплексних) під час виробничої практики конкретизується й уточнюється викладачами-керівниками практики від бази практики.

Завдання практики

Виходячи з особливостей і можливостей баз практики керівниками практики визначаються завдання на період практики.

Групові та індивідуальні завдання виробничої практики до блока-модулю 1.

1. Проведення студентами-практикантами уроків з філософії та філософських дисциплін. Кожен студент-практикант проводить п'ять уроків з різних тем, різних предметів, у різних класах. Бажано, щоб уроки були відмінними за типом, видами і формами викладу (інноваційними). На уроках повинен бути присутній вчитель, а також студенти – однокурсники. Після уроків проводиться їх детальний аналіз, висловлюються зауваження та побажання.
2. Розробка календарно-тематичного планування навчальної діяльності, плану-конспекту навчальних занять за підписом керівника від бази практики (*див. Додаток Е*).
3. Розробка тестів та експрес-контрольних завдань для контролю знань учнів, враховуючи вікові критерії, з проведених уроків.
4. Відвідування навчального заняття колеги. Складання аналізу його уроку в усній та письмовій формі (*див. Додаток Е*). Проведені уроки активно обговорюють усі учасники, називаючи негативні і позитивні моменти. Обговорення занять фіксують у звіті та щоденнику і виставляють оцінку (*див. Додаток Б, Є, З*).
5. Надання допомоги вчителю у розробленні і виготовленні дидактичних матеріалів до конкретних тем уроків (1-2 уроки).

Групові та індивідуальні завдання виробничої практики до блока-модулю 2.

1. Розробка наочної агітації (бюлетень, газету, листок, блискавку тощо) фахового спрямування (наприклад на тему: «Обрії майбутньої професії») [4]. Здійснення презентації історії розвитку закладу, у якому навчається студент. Ознайомлення учнівського та педагогічного колективу із цікавими подіями життя вищого навчального закладу, у якому навчається студент, іменами видатних педагогів, з якими пов'язано історію та сьогодення закладу. Наприклад, студентам Київського університету імені Бориса Грінченка доречно розповісти про життя і педагогічну діяльність Бориса Грінченка, успішні наукові розвідки професорсько-викладацького колективу університету з вивчення його спадщини.
2. Надання посильної допомоги у роботі шкільного самоврядування. Запрошення активістів шкільного самоврядування до Університету для обміну досвідом з студентським самоврядуванням.
3. Підготовка матеріалів до тематичної виставки з обраного і відвіданого музею. Проведення позаурочного виховного заняття (*див. Додаток Е*).
4. Ознайомлення і розробка програми виховної роботи на листопад-грудень, враховуючи перелік знаменних та пам'ятних дат (*див. Додаток Е*).
5. Розробка змісту індивідуальної роботи з учнями (бесіди, консультації з предмета «Мій університет», «Моя професія - релігійзнавець», «Свята і обряди українського народу», «Ораторське мистецтво для кожного» тощо). Ознайомлення з обов'язками класних керівників, академнаставників, участь у підготовці та проведенні батьківських зборів.

Групові та індивідуальні завдання виробничої практики до блока-модулю 3.

1. Вивчення структури педагогічної діяльності вчителя. Узагальнення продуктивного педагогічного досвіду роботи вчителя-предметника.
2. Застосування декількох методик, що виявили результативність у процесі педагогічної діагностики розвитку і вихованості учнів (*див. Додаток В, Г*);

3. Надання посильної допомоги у роботі наукового гуртка. Запрошення молодих активістів-науковців до Університету для обміну досвідом з науковим студентським гуртком.
4. При потребі підготовка і проведення учнівських наукових олімпіад, турнірів, вікторин. Допомога учням у підготовці доповідей, тез та рефератів, науково-дослідних робіт на конкурс в Малу академію наук. Участь у роботі наукових гуртків, проблемних груп, читацької конференції, поетичного вечору тощо. В період проходження практики студенти-практиканти організують позашкільну роботу з учнями заняття у формі тематичних лекцій, бесід, екскурсій або консультацій, які надають більш повну уяву про навчальний процес у ВНЗ.

Організація діяльності студента –практиканта під час проходження виробничої практики. Етапи виробничої, переддипломної/педагогічної практики. Методичні рекомендації

У ході виробничої практики студенти набувають практичних навичок педагогічної діяльності. Практика проводиться в декілька етапів.

1-й етап – Підготовчий.

1. Відповідальний за проведення практики на кафедрі подає індивідуальні плани практикантів. Керівник практики інституту готує наказ ректора про проходження виробничої/переддипломної практики.

2. Перед початком практики проводять установчу конференцію, в якій беруть участь методисти інституту, завідувач кафедри, керівники-методисти, заступники директора з навчальної роботи і студенти-практиканти, для конкретного обговорення і вирішення проблем її проведення. Під час установчої конференції визначається мета, завдання практики; з'ясується місце проведення практики та визначається документація, яка повинна бути надана студентом по закінченні практики.

2-й етап – Методичний.

3. Упродовж наступних 1–2 днів студенти складають календарний план роботи (див. Додаток Д) та індивідуальний план (див. Додаток Д, Е) місця проходження практики. У календарному плані/графіку описані види роботи студента під час проходження практики, дата, години та місце знаходження практиканта на базі практики.

4. Провести ознайомлення з основною та додатковою науковою та методичною літературою, підручниками, за якими навчаються учні (див. Додаток Ж); ознайомитися з класом (ами), де буде проходити практика, організувати тематичну виставку, провести виховний захід, вивчити робочі плани-конспекти з фахових дисциплін та інші документи.

3-й етап – Організаційно-практичний. Операційний.

5. Виконати навчальні індивідуальні та групові завдання.

6. Свої спостереження фіксувати в щоденнику. Упродовж всієї практики студенти ведуть щоденник, у якому занотовують результати спостережень, свої враження про роботу вчителя (викладача) філософії. Щоденник ведеться у довільній формі.

4-й етап – Підсумковий.

7. Після закінчення студентом практики керівник-методист перевіряє і затверджує (попередньо) його звіт і виставляє загальну оцінку. Кафедра обговорює звіти кожного практиканта і затверджує їх (див. Додаток З). Студентам-практикантам виставляють оцінку в заліковій книжці за проведення виробничої/переддипломної практики у вищому навчальному закладі. Він здає звітну документацію керівникам практики для перевірки та оцінювання (диференційований залік) в термін визначений навчальною частиною відповідного структурного підрозділу університету. Порухення строків проходження практики й строків захисту вважається невиконанням навчального плану.

8. Підсумки виробничої практики обговорюють на підсумковій конференції студентів-практикантів у присутності керівництва і всіх, що брали участь в проведенні практики. Студенти звітуються про виконання програми практики. Підсумки практики оцінюються в процесі захисту звіту про проходження практики. Захист приймає комісія, склад якої затверджує завідувач кафедри. Під час оцінки роботи студента на практиці також береться до уваги характеристика, яка надається йому керівником від бази практики із зауваженнями та пропозиціями. Основними критеріями оцінки результатів навчальної практики є наступні:

- повнота і якість виконаного звіту;
- ініціативність та обсяг виконаних робіт студента на практиці;
- знання студентом теоретичного матеріалу та вміння застосовувати його в практичній діяльності.

Після завершення конференції всі матеріали (оригінальні) практики зберігаються на кафедрі філософії. Студенти, які не виконали програму практики без поважних причин і отримали незадовільну оцінку під час захисту звіту, направляються на практику вдруге. Студент, який в останнє отримав негативну оцінку по практиці в комісії, відраховується з вищого навчального закладу.

9. Керівники практики протягом 1 тижня після закінчення практики подають відповідну інформацію керівникові практики інституту (див. Додаток К). Інститутський керівник виробничої практики готує загальний звіт про проведення практики в інституті і подає його на затвердження вченої раді інституту.

Вимоги до звітних документів

Підсумковий етап виробничої практики включає оформлення студентом звітної документації, отримання з місця практики письмового відгуку, в якому зазначається рекомендована оцінка роботи студента-практиканта.

Закінчення будь-якої практики складається з двох частин:

- оформлення кінця практики на базі практики;
- оформлення кінця практики в Університеті.

Оформлення кінця практики на базі практики. Наприкінці практики студент зобов'язаний:

- підготувати звіт по практиці, віддати його керівнику від бази практики для оформлення відгуку та отримати звіт з відміткою;
- отримати у щоденнику відгук керівника від бази практики про проходження практики з підписами та печаткою.

Оформлення кінця практики в Університеті. Після оформлення закінчення практики на базі практики студент повинен:

- прийти для захисту практики в Університет у визначений час і продемонструвати керівникам практики від Університету необхідні звітні документи;
- здати керівнику практики від Університету всі необхідні звітні документи;
- підготувати доповідь до захисту, де відображено хід та результати виробничої практики на 7-10 хв.

Усі звітні матеріали подаються на перевірку в теці, що має назву «**Документація виробничої, переддипломної/педагогічної практики**» (див. Додаток А). Звітна документація обов'язково повинна містити перелік всіх документів практики із зазначеними сторінками. Форма звітності студента за практику: **розділи звітної документації** та їх орієнтовний обсяг для навчальної практики:

1. *Звіт (в т.ч. календарний і індивідуальний план виконання завдань)* про виконану роботу, підписаний і оцінений керівником від бази практики. Звіт подається на рецензування керівникам від Університету і захищається студентом перед комісією у складі всіх керівників практики. Обсяг звіту про проходження практики у довільній формі формату А4, набраних 14 шрифтом в MS Word через 1,5 інтервал. Звіт бажано ілюструвати схемами, ескізами, рисунками. Звіт має містити:

- а. відомості про виконання студентом завдань блоків-модулів: навчального, виховного, дослідницького;
- б. результати виконання групових (агітаційний листок [4], план-конспект виховного заходу [4], програма виховної роботи) та індивідуальних (планів-конспектів уроку, тестів та експрес-контрольних завдань з філософії та філософських дисциплін, схема спостереження та аналізу уроку колеги [4]) завдань;
- в. самоаналіз виробничої діяльності, який містить оцінку досягнутих результатів (рівень і обсяг поставлених виробничих завдань, конкретний досвід виробничої діяльності в рамках спеціалізації, навички і знання отримані і т.д.) [4];
- г. висновки і пропозиції щодо поліпшення організації практики;
- д. список використаних джерел.

2. *Щоденник* виробничої практики відображає роботу студента за весь період практики та містить такі розділи:

- відомості про навчальний заклад, у якому відбувається практика;
- аналіз навчальної діяльності та виховних заходів студента-практиканта.

3. *Характеристика* на студента-практиканта, підготовлена і завірена керівником від бази практики за місцем проходження. В ній необхідно зазначити про:

- рівень теоретичних знань, отриманих в університеті;
- наявність практичних навичок самостійного вирішення педагогічних завдань;
- ступінь володіння й використання форм та методів педагогічної діяльності;
- ступінь володіння й використання інноваційних технологій педагогічної діяльності;
- вміння будувати стосунки з учнями та вчителями;
- вміння дотримуватись етичних правил педагогічної поведінки;
- активність та ініціативність у підготовці та проведенні занять з учнями;
- якості, які продемонстрував студент під час проходження педагогічної практики;
- повноту виконання програми та індивідуального завдання;
- загальну оцінку проходження практики.

Критерії оцінювання результатів проходження виробничої, переддипломної/педагогічної практики

Результати практики оцінюються за 100-бальною шкалою. Підсумкова оцінка формується в такий спосіб: підсумкова оцінка визначається, виходячи з кількості набраних балів і їхніх ваг, що наведені у таблиці.

Табл. 2

№ з/п	Види робіт	Максимальна кількість балів
1	Систематичне ведення щоденника виробничої практики	10
2	Виконання завдань Блоку-модуля 1. Навчального	10
3	Виконання завдань Блоку-модуля 2. Виховного	10

4	Виконання завдань Блоку-модуля 1. Дослідницького	10
5	Виконання групових та індивідуальних завдань	20
6	Наявність фото-відеоматеріалів заходів, передбачених програмою практики	5
7	Наявність звіту студента відповідно до програмових вимог	10
8	Наявність позитивного відгуку з бази практики	10
9	Оформлення та здача звітної документації про проходження практики	10
10	Виступ на звітній науково-практичній конференції	5
	Разом	100

Табл. 3

Шкала оцінювання результатів

Кількість балів	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінки
90-100 A	відмінно	1. Звіт має всі структурні елементи, щоденник містить опис виконаних студентом під час практики задач. 2. Студент виконав 100% програми практики. 3. Цілісно, системно, у логічній послідовності дає відповіді на поставлені запитання.
75-89 C/B	добре	1. Звіт має всі структурні елементи, щоденник містить опис виконаних студентом під час практики задач. 2. Студент виконав не менше 90% програми практики. 3. Цілісно, системно, у логічній послідовності дає відповіді на поставлені запитання. 4. Допускає одну-дві несуттєві (непринципові) помилки, самостійно їх виправляє.
60-74 E/D	задовільно	1. Звіт має всі структурні елементи, щоденник містить опис виконаних студентом під час практики задач. Зауваження, відмічені в рецензії керівника практики, до захисту практикант усуває. 2. Студент виконав не менше 70% програми практики. 3. Виявляє знання й розуміння основних положень матеріалу, але відповідає неповно, непослідовно. 4. Припускає неточності у визначенні понять, не вміє доказово обґрунтувати свою думку.
1-59 F/FX	незадовільно	1. Звіт має не всі структурні елементи, щоденник містить опис виконаних студентом під час практики задач без їх опису, їх виконання підтверджено не у достатній кількості. Зауваження, відмічені в рецензії керівника практики, до захисту не усунені. 2. Студент виконав не більше 50% програми практики. 3. Допускає принципові помилки при вирішенні типових ситуацій. 4. Не відповідає на основні та додаткові запитання викладача.

Рекомендована література

Для ефективного проведення практики студенти можуть користуватися наступною навчальною літературою:

1. Алексеев А.П., Философский текст: идеи, аргументация, образы. Монография /А.П.Алексеев - М.: Прогресс-Традиция, 2006.- 328 с.
2. Баханов К.О. Професійний довідник вчителя. – Х.: Вид. група «Основа», 2012. –239 с.
3. Гойхман О.Я., Надеина Т.М., Речевая коммуникация /О.Я. Гойхман, Т.М. Надеина - М.: Инфра-М, 2008 – 272 с.
4. Купрій Т.Г., Столярчук О.А., Терентьева Н.О. Методичні вказівки з педагогічної/навчальної практики для студентів Інституту суспільства напряму підготовки 6.020301 «Філософія» (освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр») за вимогами кредитно-модульної системи. – Бровари: ЗАТ «ТЛТ», 2014. – 36 с.
5. Львов М.Р., Основы теории речи. Учебное пособие /М.Р. Львов - М.: Академия, 2002 – 248 с.
6. Методика лекционного курса по философии / авт. ред. кол. Г. М. Штракс . – М. : Высшая школа, 1978 . – 285 с.
7. Методика семинара по философии - М.: Наука, 1975. – 178 с.
8. Методика преподавания философии - М.: Феникс, 1991. - 253 с.
9. Пометун О.І. Енциклопедія інтерактивного навчання. – К.: Наукова думка, 2007. – 144 с.
10. Преподавание философии в связи с профилирующими дисциплинами факультетов. Под ред. В.Н. Бурлак, О.В. Лармина.- М.: Изд. МГУ, 1987 – 201 с.
11. Разин В.И., Методика преподавания философии в вузах /В.И. Разин. - М. : Изд-во московского ун-та, 1965. - 88 с.

12. Шрагіна Л.І. Технологія розвитку креативності /Л. І. Шрагіна. – К.: Шк. Світ, 2010. –160 с.

Періодичні видання:

1. «Вопросы философии»;
2. «Вестник Московского университета. Серия 7. Философия»;
3. «Философские науки».
4. «Вісник Київського університету. Серія «Філософія»

Інформаційні ресурси

1. <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=education/higher>
2. www.loda.gov.ua/oda/structure/school
3. www.city-adm.lviv.ua/content/view/297/258
4. www.apsu.org.ua
5. www.osvita.org.ua
6. <http://www.edu.ru>
7. Национальная философская энциклопедия <http://terme.ru>
8. <http://www.philosophy.ru>
9. «Философия online» <http://phenomen.Ru>
10. <http://www.humanities.edu.ru>
11. Центр религиоведческих исследований «Этна» <http://ethna.upelsinka.com>
12. Библиотека по философии <http://filosof.historic.ru>
13. Гуманитарная библиотека <http://www.gumfak.Ru>
14. StanfordEncyclopediaofPhilosophy<http://plato.stanford.edu>
15. EncyclopediaBritannica<http://www.britannica.com>
16. The InternetEncyclopedia of Philosophy (IEP) <http://www.iep.utm.edu>
17. Портал «Гуманитарное образование» <http://www.humanities.edu.ru>
18. «Единая коллекция цифровых образовательных ресурсов» <http://school-collection.edu.ru>
19. Электронная библиотека философского факультета СПбГУ <http://philosophy.pu.ru/>
20. Библиотека Института философии РАН <http://iph.ras.ru>
21. Библиотека философского факультета МГУ <http://philos.msu.ru>
22. Электронная полнотекстовая философская библиотека Ихтика <http://ihtik.lib.ru/index.html>
23. Электронная библиотека по философии <http://filosof.historic.ru>
24. The Online Books Page <http://psylib.org.ua/links/obpage.htm>
25. Philosophy <http://eserver.org/philosophy>
26. Deism Internet Library <http://www.deistnet.com/deismlib.htm>

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

Інститут суспільства
Кафедра філософії

**ДОКУМЕНТАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ
ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ/ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

студента _____ курсу, _____ групи
Інституту суспільства
напряму підготовки: «Філософія»

(прізвище, ім'я та по батькові)

Керівник бази практики

(прізвище, ім'я та по батькові, посада)

Керівники практики від Університету

(прізвище, ім'я та по батькові, посада)

Київ – 20__

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

Інститут суспільства
Кафедра філософії

ЗВІТ

про проходження виробничої/переддипломної (педагогічної) практики
у ЗОШ І-ІІІ ст. № _____ м. Києва
студентом 4 курсу, групи _____
денної форми навчання курсу _____

_____
(ПІБ)

Керівник бази практики _____

_____
(прізвище, ім'я та по батькові, посада)

Керівники практики від Університету _____

_____
(прізвище, ім'я та по батькові, посада, науковий ступінь, звання)

Виробнича практика проходила у період з _____ до _____ 20__ р. Вона складалася з двох частин: пасивної та активної.

Під час проходження пасивної практики мною було:

1. Вивчено структуру навчального закладу, особливості навчального процесу тощо ....
2. Відвідано 2 (3) уроки вчителя-предметника (ПІБ) ... (описати та проаналізувати згідно із завданнями практики).
3. Взято участь у заходах .... (перерахувати згідно із завданнями практики).
4. ....
5. ....

Проходячи активну практику я:

1. Провів 5 уроків (описати та проаналізувати згідно із завданнями практики).
2. Взяв участь у .....
3. Провів виховний захід .... (описати та проаналізувати згідно із завданнями практики).
4. ....
5. Вивчив та узагальнив методику навчально-виховної роботи вчителя предметника (ПІБ).
6. ....
7. І т.д. .... (вказати всі види робіт, виконані в ході практики).

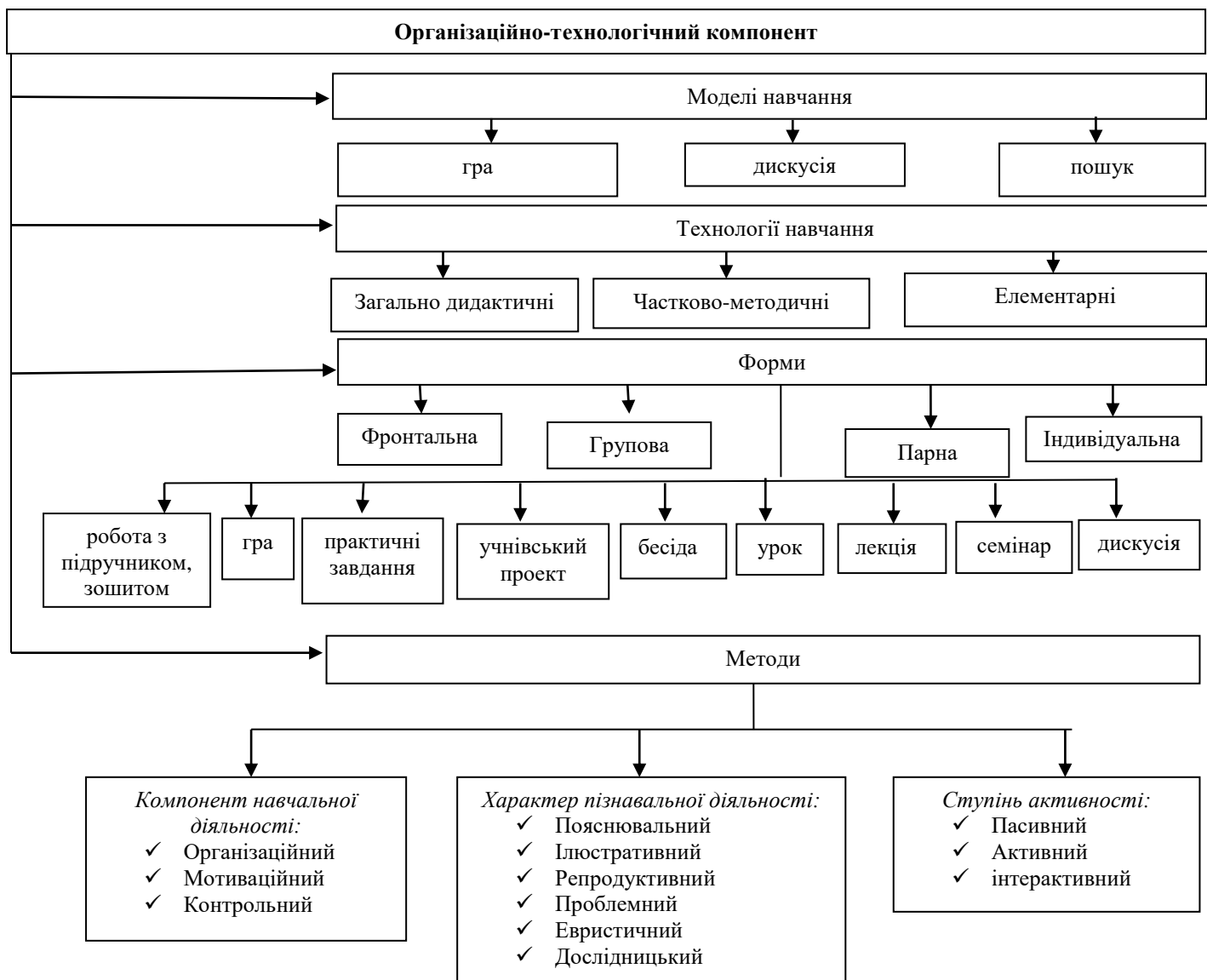
Дата _____

_____
(підпис студента-практиканта)

Керівник бази практики _____

_____
(підпис)

Організація процесу навчання

Додаток Г

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ФІЛОСОФІЇ ТА ФІЛОСОФСЬКИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Методи навчання - упорядковані системи взаємопов'язаної діяльності вчителя та учнів, спрямовані на розв'язання навчально-виховних завдань.

Правильний добір методів відповідно до цілей і змісту навчання та вікових особливостей сприяє розвитку пізнавальних здібностей учнів, формуванню умінь і навичок використовувати одержані знання на практиці, готує їх до самостійного здобуття знань, формує світогляд.

У методиці викладання гуманітарних курсів найбільш поширена **класифікація по ланках процесу навчання**: 1) комбінований урок; 2) урок вивчення нового матеріалу; 3) повторювально-узагальнюючий урок; 4) урок перевірки й обліку знань; 5) урок семінарського типу.

Комбінований урок містить усі ланки процесу навчання.

Структура комбінованого уроку:

1) опитування: перевірка виконання домашнього завдання і знань учнів, повторення, поглиблення і закріплення знань;

2) перехід до вивчення нового матеріалу: узагальнення результатів перевірки знань і пов'язування нового матеріалу з раніше вивченим; пояснення нової теми уроку, створення проблемної ситуації;

3) вивчення нового матеріалу;

4) закріплення вивченого на уроці матеріалу;

5) домашнє завдання: пояснення його змісту та прийомів виконання.

Комбінований урок має багато переваг: завдяки опитуванню встановлюється ясна картина глибини і міцності знань учнів по змісту пройденого матеріалу зв'язаного з даним уроком. Такий зв'язок забезпечує розуміння учнями

ідеї розвитку, формує світоглядний підхід до явищ і подій. У процесі опитування найбільш повно здійснюється контроль за знаннями й уміннями, при цьому відбувається формування і розвиток таких умінь учнів, як описувати події і явища, працювати з наочністю, складати логічні схеми, план відповіді. На комбінованому уроці опитування займає до 20 хвилин.

Урок вивчення нового матеріалу. Навчальний матеріал уроків у старших класах великий за об'ємом, далеко не завжди він може бути вивчений у 20-25 хв. Тому в старших класах частіше практикуються уроки, цілком присвячені вивченню нового матеріалу (шкільні лекції).

Структура цього типу уроку така:

1) підготовка учнів до вивчення нового матеріалу: повідомлення теми уроку і пояснення її значення, відтворення (в бесіді з учнями або у вступному слові вчителя) тих знань, на які слід спертися при вивченні нового матеріалу; ознайомлення учнів із планом теми і формулювання навчально-пізнавального завдання уроку;

2) вивчення нового матеріалу з використанням різноманітних методів та прийомів; закріплення нового матеріалу в процесі його вивчення (або наприкінці уроку);

3) завдання додому.

Методика викладання філософії та філософських дисциплін ставить ряд вимог до шкільної лекції: 1. Лекція повинна будуватися на науковій основі. 2. Матеріал лекції має бути ширшим за поданий у підручнику. 3. Лекція повинна відзначатися внутрішньою наочністю, викликати в учнів розуміння значущості та вагомості людського існування. 4. Лекція має вчити школяра мислити, давати йому зразки розбору й узагальнення фактів. 5. Мова лекції мусить бути зрозумілою для учнів.

Під час проведення лекції студенти-практиканти повинні пам'ятати, що учні записують окремі формулювання, тому не треба поспішати викладаючи матеріал, необхідно записувати нові слова, терміни, визначення на дошці.

Повторювально-узагальнюючий урок. Цей урок передбачає поєднання повторювальної бесіди з індивідуальним опитуванням учнів. При цьому його основою стає самостійна домашня підготовка школяра, а відтак особливого значення набуває формулювання домашнього завдання, інструктаж і орієнтація учнів для домашньої роботи.

Учитель повідомляє план повторювально-узагальнюючого уроку, виділяє основні питання, щоб зосередити увагу учнів на головних фактах і закономірностях, і при цьому доручає повторити лише той матеріал підручника, який безумовно необхідний для даної теми, дає конкретне завдання, вказує, в якій послідовності вести роботу, на що звернути увагу.

Структура повторювально-узагальнюючого уроку:

- 1) підготовка учнів до бесіди: нагадується зміст теми уроку, його завдання, хронологічні межі;
- 2) проведення підсумкової бесіди. Основна увага звертається на найістотніші і найскладніші питання;
- 3) заключний висновок: увесь матеріал приводиться в систему, узагальнюється;
- 4) домашнє завдання.

На повторювально-узагальнюючому уроці учні вчать оволодівати різними формами усного викладу, починаючи від розгорнутої розповіді і закінчуючи конспективним викладом, умінню виділяти найістотніші факти і викладати їх у стислій формі. Закінчується урок заключною бесідою, у якій робляться підсумки заняття.

Близьким до повторювально-узагальнюючого уроку є **урок перевірки та обліку знань**. Опитування сприяє поглибленню, систематизації і закріпленню матеріалу. Проте основним завданням його все-таки лишається перевірка та облік знань.

Структура уроку перевірки й обліку знань така:

- 1) повідомлення мети уроку й теми, знання якої перевірятиметься;
- 2) перевірка й облік знань з допомогою різних прийомів: усне опитування, з використанням класної дошки, карти; письмові відповіді;
- 3) завдання додому.

У старших класах активно використовуються уроки семінарського типу та практичні роботи (останні використовуються і в середніх класах).

Уроки семінарського типу покликані забезпечити: узагальнення, поглиблення й розширення знань про раніше вивчений матеріал; вивчення нового матеріалу; поглиблення, під час колективного обговорення, окремих важливих питань теми; заслуховування повідомлень, рефератів учнів; проведення розбору історичних документів.

Для семінарів слід вибрати вузлові теми, які є важливими для формування основних понять та закономірностей і містять конкретний та яскравий матеріал. Важливо, щоб обрана для семінару тема була забезпечена доступною для учнів літературою та першоджерелами, оскільки одне із завдань уроку - семінару полягає в тому, щоб навчити учнів працювати з науковою літературою, довідниками, періодикою тощо, виробити в них уміння складати план, конспект, тези і, зрештою, готувати доповідь.

Структура уроку семінарського типу:

- 1) вступне слово вчителя: визначення мети семінару і місця його теми у вивченні загальної теми, нагадування питань висунутих на обговорення;
- 2) виступ доповідачів та обговорення доповідей. В обговоренні беруть участь всі учні. Під час обговорення може виникнути дискусія, яку вчитель повинен спрямовувати;
- 3) підсумкове слово вчителя: стислі рецензії на учнівські виступи, формулювання загальних висновків;
- 4) домашнє завдання.

Семінарські заняття дають змогу урізноманітнити й доцільніше організувати творчу пізнавальну діяльність учнів старших класів, забезпечують більш глибокі знання.

Певні навички дослідницької роботи з документами та першоджерелами учні здобувають під час **практичних робіт**.

Структура практичних робіт з філософії:

- 1) актуалізація знань і корекція опорних уявлень (вчитель спрямовує увагу учнів на сутність майбутньої роботи. Учні сприймають або повторюють факти, поняття, потрібні для виконання завдання);
- 2) мотивація навчальної діяльності (передбачає ознайомлення учнів з темою, метою та завданнями роботи, її характером);
- 3) усвідомлення змісту (учні знайомляться зі змістом завдання, встановлюють, що вони знають, а що потрібно вивчити, які відомі прийоми дослідницької діяльності можна застосувати в цій ситуації);
- 4) самостійне виконання роботи (учні аналізують джерело; вчитель при потребі допомагає, спрямовуючи непрямими запитаннями та опосередкованими завданнями їхню роботу в належне річище);
- 5) узагальнення і систематизація результатів (учні ретельно аналізують результати своєї роботи, систематизують та фіксують їх у зошитах у вигляді коротких висновків);
- 6) підбиття підсумків (учитель під час узагальнюючої бесіди встановлює кінцевий і проміжний результати дослідження, характерні помилки, теоретично обґрунтовує підсумки учнівських досліджень);
- 7) домашнє завдання.

У сучасній школі широко використовуються так звані **«нетрадиційні» уроки**, які не підпадають під зазначену класифікацію. На сьогоднішній день у викладанні філософії найчастіше використовуються **евристичні методи навчання** — способи навчання продуктивного творчого мислення.

За О. Хуторським, евристичні методи навчання поділяються на:

- когнітивні (методи навчального пізнання);
- креативні (методи, які забезпечують учням можливість створення власних освітніх продуктів);
- оргдіяльнісні (методи учнів, учителів і управлінців освіти)

Когнітивні евристичні методи:

- «вживання» — «перенесення» учнів в об'єкт, що створює за допомогою чуттєво-образних та розумових уявлень; спирається на емпатію (відчуття людиною стану іншої особи змістовного бачення — виявлення першопричини основи ідеї, внутрішньої сутності явища, що вивчається; образного бачення — емоційно-образне дослідження об'єкта);
- символічного бачення — пошук і побудова зв'язків між об'єктом, що вивчається, і його образом; евристичних питань — пошук відомостей про події а об'єкт (Хто? Що? Навіщо? Де? Чим? Як? Коли?);
- порівняння — порівняння версій різних учнів та версій учнів із культурно-історичним аналогом; евристичного спостереження фактів — розрізнення фактів і не-фактів;
- евристичного дослідження — самостійне дослідження учнями об'єкта за планом: мета дослідження — план роботи — факти про об'єкт — нові факти — питання та проблеми, що виникли, — версії відповідей, гіпотези — рефлексивні судження — висновок;
- конструювання правил — виявлення закономірностей серед однотипних явищ;
- гіпотеза — конструювання версії розв'язання запропонованої проблеми;
- прогнозування — конструювання подальшого розвитку реального процесу або процесу, що планується; помилок — розглядання помилок як джерела суперечностей, феноменів, винятків із правил;
- конструювання теорій — теоретичне узагальнення виконаної учнями аналітичної роботи з:
  - а) класифікації фактів за визначеними вчителем показниками;
  - б) з'ясування типу позиції спостерігача;
  - в) формулювання проблеми тощо.

Креативні евристичні методи:

- вигадкування — створення раніше не відомого учням продукту за допомогою певних творчих дій: «якщо» — моделювання умовної ситуації, образної картини — відображення за допомогою малюнків, символів, ключових термінів взаємозв'язків між подіями та явищами в межах одного процесу;
- гіперболізації — збільшення чи зменшення об'єкта пізнання або його окремих якостей (найвизначнішої особи, найкращого фахівця...);
- аглютинації — поєднання того, що не поєднується;
- «мозкового штурму» — збирання і генерація у малих групах якомога більшої кількості ідей щодо певної проблеми;
- сінектики — базується на «Мозковому штурмі» та різного роду аналогіях, інверсії, асоціаціях тощо;
- морфологічної скриньки — складання різних комбінацій відомих та невідомих елементів;
- інверсії — принципово протилежне, альтернативне рішення.

Методи організації діяльності: учнівського цілепокладання — вибір учнями цілей із пропонованого переліку, учнівського планування — розподіл власної освітньої діяльності на певні періоди, створення освітніх програм, нормотворення — вироблення норм індивідуальної і колективної діяльності, самоорганізації навчання, взаємонавчання, рецензій, контролю, рефлексії, самооцінки, проєктів.

В останній час популярності набули **інтерактивні методи навчання** — методи, через які реалізується інтерактивне навчання. Інтерактивне навчання — різновид проблемного навчання, побудований на діалозі учасників

навчального процесу. У широкому розумінні інтерактивним називають такий аспект спілкування, який характеризується стратегією взаємодії партнерів.

Визначають такі типи стратегій взаємодії: конкуренція, кооперація, співробітництво.

Характерними ознаками інтерактивного навчання є:

- ❖ побудова навчання як розв'язання серії взаємопов'язаних проблемних ситуацій;
- ❖ переважно групова робота учнів на уроці;
- ❖ опора на учнівський досвід і мінімальне знання з теми;
- ❖ відкритість (незавершеність) навчання, відсутність раз і на завжди визначеного рішення;
- ❖ співробітництво різних рівнів (вчитель-група, вчитель-учень, учень-група, учень-учень);
- ❖ швидкий зворотний зв'язок — учень бачить реакцію вчителя, може проконсультуватися в будь-який момент навчання; емоційне піднесення, розкутість; діалог — основний елемент навчання.

За О. Пометун, до інтерактивних методів належать:

- *Робота в парах* — висловлювання думок із приводу поставленого завдання по черзі.
- *Ротаційні (змінювані) трійки* — змінювання двох учасників трійки після кожного циклу обговорення.
- *«Два-чотири-всі разом»* — обговорення питання в парах, а потім у четвінках за обов'язкового досягнення консенсусу.
- *«Виключення зайвого поняття, третій зайвий»* — об'єднання об'єктів по парах, протиставивши їм третій і пошук спільних ознак, якого немає в першому.
- *«Карусель»* — розташування учасників дискусії у два концентричні кола та змінювати учасників зовнішнього кола за годинниковою стрілкою після кожного циклу обговорення.
- *Робота в малих групах («Герб», «Правда, неправда, мрія», «Павутина», «Поговори зі мною», «Приховані таланти»)* — обговорення питань у групі (3-5 учнів) з чітко визначеними ролями спікера, секретаря, доповідача та посередника.
- Визначаються такі технології роботи у малих групах:
  - *«Діалог» («Зіпсований телефон», «Комплімент»)* — спільний пошук групами узгодженого рішення.
  - *«Пошук спільних ознак» («Ці три слова», «Вітер дме для тих, хто ...»)* виявляє подібність в порівнюваних об'єктах та явищах і розбіжності між ними.
  - *«Синтез думки»* — доповнення кожною з груп відповідей інших.
  - *«Пошук аналогів»* — умовивід про приналежність певної ознаки предмета на основі подібності за істотними ознаками з іншим предметом.
  - *«Пошук протилежного об'єкта»* — наведення визначеної кількості об'єктів, чимось протилежних даному об'єкту. Наприклад: Мед – корисний. (протилежний): є всі шкідливі об'єкти – тютюновий дим, грабіжник, отрута.
  - *«Суперечливі прислів'я»* — по парах розбиті прислів'я, які розкривають щось з протилежних боків.
  - *«Пошук можливих причин»* — назвати цілком природну ситуацію, яка завершилася незвично. Треба дати кілька пояснень такому фіналу. Можна використовувати ознаки з підсистемою, над системою, з іншими системами, час і простір змінювати.
  - *«Передавати думку іншими словами»* — слід запропонувати кілька варіантів передачі цієї ж думки іншими словами без повторів.
  - *«Спільний проект»* — коли кожна група отримує свої завдання.
  - *«Пошук інформації»* — командний пошук додаткової інформації.
  - *«Коло ідей»* — представлення групами ідей по черзі.
  - *«Акваріум»* — показове обговорення проблеми однієї з груп та подальше обговорення рештою.
  - *«Мікрофон»* — кожний по черзі швидко висловлює власну думку.
  - *«Незакінчені речення»* — спрямувати висловлювання членів групи за допомогою незавершеного речення.
  - *«Мозковий штурм» («Потяг», «Торнадо»)* — швидке висловлювання ідей всіма членами групи та вибір найбільш аргументованого.
  - *«Кожен учиє кожного», «Броунівський рух»* — передача інформації кожним членом групи іншим.
  - *«Ажурна пилка» («Мозайка», «Джиг-со», «6*6»)* — передбачає попереднє вивчення матеріалу вдома в групах, які розв'язують 4-5 проблем, потім обговорення у групах проблем і повернення в попередні групи для обміну інформацією.
  - *Аналіз ситуації (case-метод)* — розв'язання дилеми шляхом чіткого добору аргументів.
  - *Симуляція, або імітація, гри* — відтворення певного явища навколишньої дійсності.
  - *Спрошене судове засідання* — розгляд питання з позиції засудження і захисту.
  - *Громадські слухання* — розгляд ситуації з позиції захист (офіційного органу влади та групи за інтересами).
  - *Рольова гра* — розігрування певної ситуації за чітко визначеними ролями.

З метою розв'язання освітніх проблем започатковано програму **«Дистанційне навчання школярів»**, затверджену вченою радою Інституту інформаційних технологій та засобів навчання АПН України, Президією АПН України та МОН України. Щоб широко апробувати та вдосконалити методики проведення дистанційного навчального процесу для учнів ЗНЗ, а також визначити основні напрями його впровадження у дистанційних курсах для школярів треба звернути увагу на організацію спілкування у форумі та чатах, пропонувати актуальні, привабливі теми з використанням різних сценаріїв. Для дистанційного навчання школярів використовуються віртуальне навчальне середовище «Веб-клас ХП» та Moodle. Інформаційне середовище включає сучасні сервіси (вікі, блоги) та

підтримується спільнотою програмістів усього світу. Учні можуть взаємодіяти зі змістом, поданим у різних форматах, тьютором, іншими учнями, інтерфейсом. Така модель сприяє створенню соціального середовища, у якому учень отримує знання та трансформує свій життєвий та соціальний досвід.

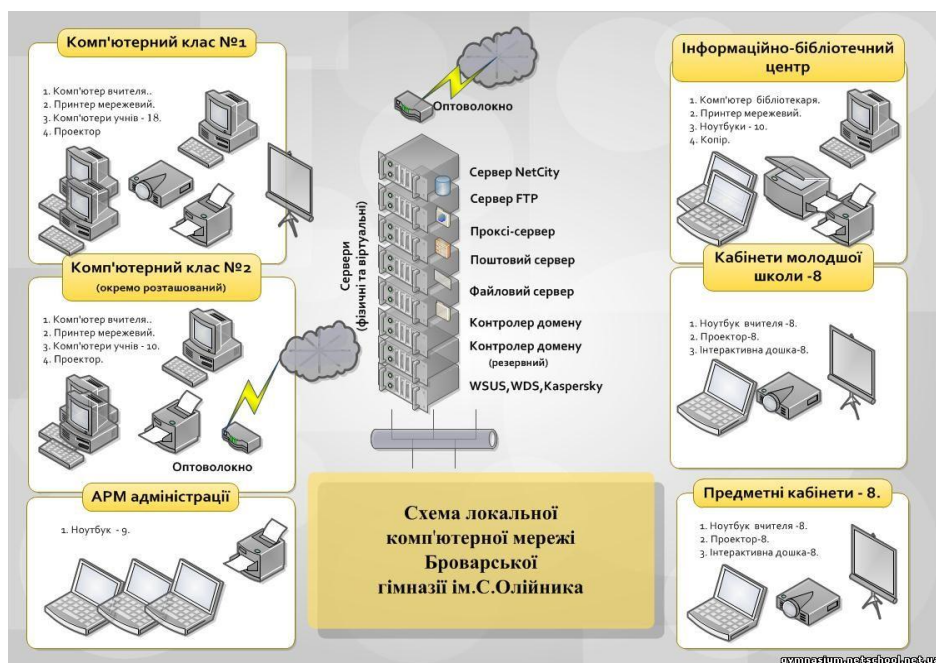
Серед найпопулярніших систем дистанційної освіти можна назвати такі: Moodle, Lotus, система дистанційного тренінгу (СДТ), REDCLASS (Росія), мережна освітня платформа (МОП) e-University (Білорусія), система дистанційного навчання АГАПА тощо. Кожна із зазначених систем передбачає різні види робіт щодо створення навчальних курсів, віртуальних середовищ.

Хмарні технології (Cloud Computing)— це парадигма, що передбачає віддалену обробку та зберігання даних. Хмара — сервер або мережа, де зберігаються програми, що з'єднуються з користувачами через Інтернет. Хмарні технології дозволяють споживачам використовувати програми без установки і доступу до особистих файлів з будь-якого комп'ютера, що має доступ в Інтернет. З'ясовано, що до хмарних сервісів загального призначення належать Google Apps, Zoho, Base Camp, Drop Box, Zapier, If This, Then Else, Black board, Microsoft Live@edu, Central Descorp, Google Art Project (інтерактивно-представлені популярні музеї світу), Google Maps (набір карт), Google Sites (хостинг, який використовує вікі-технологію), Google Translate (перекладач), Sky Drive (сервіс, який надає можливість працювати з документами, таблицями та презентаціями прямо із додатків Word, Excel або PowerPoint), You Tube (відеохостинг). Особливо відзначився сервіс Google Docs (Документи Google), за допомогою якого учні мають можливість виконувати сумісні проекти, обговорювати їх, публікувати результати в мережі Інтернет, з метою подальшого аналізу створювати звідні таблиці і діаграми, а також проводити тестовий контроль і самоконтроль навчальних досягнень. Крім зазначеного сервісу, інструментами цієї технології є електронна пошта Gmail, календар Google, диск Google – сховище для зберігання власних файлів, сайти Google – інструмент, який дозволяє створювати сайти за допомогою стандартних шаблонів. Загалом, наразі основними провайдерами хмарних технологій є Amazon, Google, Salesforce. Останнім часом масштаби впровадження хмарних технологій і сервісів стрімко зростають в системі середньої освіти та розбудови єдиного інформаційного простору. Його планується побудувати з використанням хмарних технологій, які надає компанія Microsoft Україна.

В освітньому інформаційному просторі проваджуються різні форми використання хмарних технологій: віртуальні предметні спільноти, віртуальна учительська, віртуальний методичний кабінет, віртуальний клас, віртуальний документообіг, електронний щоденник і журнал, інтерактивна приймальня, тематичний форум, контентні сховища. Для роботи учні використовують ірад-и, ноутбуки або нетбуки, що підтримують безпроводне підключення за стандартом Wi-fi. Наповнення електронного освітнього простору навчального закладу здійснюють самі викладачі, учні конкретної школи та інших шкіл. Через використання технології Office Web Apps (Office 365) можна досягти зниження потреби в спеціалізованих приміщеннях; виконання багатьох видів навчальної роботи, контролю і оцінки online; економії дискового простору; антивірусної, безрекламної, антихакерської безпеки та відкритість освітнього середовища для вчителів і для учнів.

Он-лайн сервіси для навчального процесу мають спільний спільний доступ до бібліотеки, медіатеки. Наприклад, через SkyDrive можна отримати доступ з будь-якого місцезнаходження до будь-яких файлів на віддаленому ПК (така процедура забезпечена подвійним захистом). OneNote – програма для створення заміток – існують застосунки для Android, iPhone, iPad і Windows Phone. Фізично вся інформація розміщується в одному місці, на сервері Управління освіти. Одночасно в системі можуть працювати, не заважаючи один одному, користувачі багатьох шкіл. Кожна школа займається розміщенням інформації самостійно і є господарем своєї інформації, що знаходиться на фізично видаленому сервері, при цьому кожній школі доступний тільки свій сегмент.

Схема системи дистанційного навчання Броварської гімназії ім. С. Олійника

Паралельно до узагальненої інформації по школах мають доступ і фахівці органів управління освіти для генерування і виводу на друк статистичних і інших звітів. А діюча система Net Місто має інтуїтивно зрозумілий інтерфейс і проста в освоєнні. Net Місто - це можливість для співпраці і підвищення ефективності використання ІКТ на всіх рівнях системи освіти.

**Календарний план виконання завдань
виробничої, переддипломної/педагогічної практики**

Студента групи _____ Інституту суспільства Київського університету імені Бориса Грінченка

_____
(ПІБ)

Дата	Зміст завдання	Примітка про виконання
	Участь у настановній конференції.	
	Відвідання школи (ліцею, гімназії), знайомство з учителем (викладачем).	
	Складання індивідуального календарного плану виконання завдань виробничої практики, його погодження з учителем і затвердження керівниками практики від Університету.	
	Знайомство з педагогічним колективом закладу освіти, правами та обов'язками директора, заступників директора, вчителя-предметника, класного керівника.	
	Ознайомлення з організаційними формами навчально-виховної роботи школи (бесіда з директором школи про організаційні форми роботи школи і пошук нових, ефективних форм та методів навчання).	
	Вивчення матеріально-технічної бази (наявність навчального обладнання, дидактичного матеріалу; характеристика бібліотеки кабінету; наявність засобів організації навчання (наочних – натуральних, типових; виготовлених учителем; ТЗН тощо) навчання (спеціалізовані кабінети філософії тощо).	
	Виконання індивідуальних завдань Блоку-модулю 1. Навчального.	
	Виконання індивідуальних завдань Блоку-модулю 2. Виховного.	
	Виконання індивідуальних завдань Блоку-модулю 3. Дослідницького.	
	Виконання групових завдань відповідно до програми практики.	
	Оформлення звітної документації з практики.	
	Участь у захисті виробничої практики і звітній (підсумковій) конференції.	

«Погоджено» _____

Підпис учителя

ПІБ учителя

«Затверджено» _____

Підпис керівника практики

ПІБ керівника практики

**Індивідуальний план виконання завдань
виробничої, переддипломної/педагогічної практики**

Студента групи _____ інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

(ПІБ)

За період практики я виконував (- ла) такі види робіт:

А. Пасивна виробнича/педагогічна практика

А.1. Виготовлення рекламного листка.

А.2. Написання плану-конспекту виховного заходу (на матеріалах екскурсії у музей Голодомору «Калиновий гай», музей Великої вітчизняної війни, музей авіації, музей збройних сил України, музей «Київська фортеця», музей пам'яті і слави воїнів-інтернаціоналістів, музей партизанської слави).

А.3. Написання місячної програми виховної роботи (у т.ч. заходи класних керівників, місячник профілактики правопорушень, місячник безпеки дорожнього руху, місячник профілактики шкідливих звичок, робота соціальних педагогів і практичних психологів школи, учнівського самоврядування, святкування пам'ятних дат):

№п/п	Дата/час проведення	Назва гуртків, секцій, клубів, груп	Клас (и)
1			
2			
...			

А.4. Написання місячного календарно-тематичного планування у вибраного класу:

Календарне планування

№ уроку	Тема уроку	Дата проведення

Тематичне планування

№ уроку	Тема уроку	Основні поняття	Основні уміння	Міжпредметні зв'язки	Засоби навчання	Тип уроку

А.5. Написання плану-конспекту уроку.

План-конспект навчального заняття складається студентом-практикантом під час підготовки до нього на основі вивчення пізнавальних можливостей учнів та структурно-функціонального аналізу навчального матеріалу й оформлюються за такою схемою:

- Урок (№ визначається відповідно до загальної нумерації занять календарного планування).
- Тема: (формулюється відповідно до навчальної програми).
- Мета: (визначаються освітня, розвивальна та виховна цілі заняття у вигляді конкретних вимог до навчальних досягнень учнів).
- Тип уроку:
- Обладнання: (перераховуються всі засоби, що використовуються вчителем на уроці).
- Хід заняття (оформлюється у вигляді таблиці).
- Етапи заняття визначаються відповідно до дидактичної мети та типу уроку.
- Перевірка домашнього завдання практичного характеру (наявність, повнота, охайність, загальний зміст); перевірка засвоєних раніше знань методом.
- Оцінювання результатів навчання.

А.6. Написання тестів та експрес-контрольних завдань.

А.7. Спостереження та аналіз уроку вчителя/колеги:

№ п/п	Тема уроку (заняття), що відвідував практикант	Прізвище, ім'я викладача (студента), який провів урок	НЗ, клас, предмет	Дата проведення	Підпис керівника від бази практики
1					
2					
...					

Рецензія

на урок, проведений у ЗОШ № ____ м. Києва, студентом практикантом (вчителем) _____ (ПІБ) Рецензент – студент групи _____ четвертого курсу Інституту суспільства _____ (ПІБ)	
Хід та зміст уроку*	Зауваження

Висновок

---

* Аркуш спостереження (схема аналізу й самоаналізу уроку)

Загальні відомості:

Обладнання уроку:

1. Які засоби навчання використовував учитель/колега?
2. Чи підготовлено наочні прилади й технічні засоби?
3. Як підготовлено класну дошку до уроку?

Зміст уроку:

1. Чи відповідає зміст програмі, меті, завданням уроку?
2. Чи проведено його дидактичну обробку?
3. Формуванню яких знань, умінь і навичок він сприяє?
4. З яким матеріалом учні працювали вперше, які знання, вміння і навички формували й закріплювали на уроці?
5. Як матеріал уроку сприяв розвитку творчих сил і здібностей учнів?
6. Які загальні навчальні й спеціальні вміння і навички розвивалися?
7. Як здійснювалися міжпредметні зв'язки?
8. Чи дотримувалися внутрішньопредметних зв'язків?
9. Чи сприяв зміст уроку розвитку інтересу до навчання?

Тип і структура уроку:

1. Який тип уроку обрано, наскільки він доцільний?
2. Як здійснювався зв'язок уроку з попередніми уроками?
3. Які етапи уроку, їхня послідовність і логічний зв'язок?
4. Відповідність структури уроку цьому типу.
5. Як забезпечувалася цілісність і завершеність уроку?

Реалізація принципів навчання:

1. Науковість навчання, зв'язок із життям, практикою.
2. Як реалізовано дидактичні принципи навчання?
3. З якою метою використано кожний вид наочності?
4. Як досягнуто усвідомлення, активності й самостійності учні як здійснювалося керівництво навчанням школярів?
5. Якою мірою здійснювався розвиток учнів на уроці?
6. Який характер пізнавальної діяльності переважав (репродуктивний, пошуковий, творчий)?
7. Як реалізовано індивідуалізацію та диференціацію навчання?
8. Як стимулювалося позитивне ставлення учнів до навчання?

Методи навчання:

1. Якою мірою застосовані методи відповідали завдання уроку?
2. Який характер пізнавальної діяльності вони забезпечували?
3. Які методи сприяли активізації навчання школярів?
4. Як планувалася й проводилася самостійна робота і чи забезпечувала вона розвиток пізнавальної самостійності учнів?
5. Яка ефективність використаних методів і прийомів навчання, і зв'язок з використаним часом?

Організація навчальної роботи на уроці:

1. Як здійснювалася постановка навчальних завдань на кожному етапі?
2. Як поєднувалися різні форми: індивідуальна, групова, класна?
3. Чи здійснювалося чергування різних видів діяльності учнів?
4. Як було організовано контроль за діяльністю учнів?
5. Чи правильно були оцінені знання та вміння учнів?
6. Скільки учнів було опитано протягом уроку і чи вірно їм були виставлені оцінки?
7. Як учитель здійснював розвиток учнів (розвиток логічного мислення, критичність думки, уміння порівнювати, робити висновки)?

8. Які прийоми використовував учитель для організації учнів?
9. Як були використані вікові та індивідуальні особливості учнів при проведенні уроку?
10. Як учитель підбирав підсумки етапів і всього уроку?

Система роботи вчителя:

1. Уміння організувати роботу на уроці; розподіл часу, доцільність переходу від одного етапу до іншого, керівництво навчальною роботою учнів, володіння класом, дотримання дисципліни.
2. Визначення обсягу навчального матеріалу на урок.
3. Поведінка вчителя на уроці: тон, такт, місцеперебування, зовнішній вигляд, манери, мовлення, емоційність, характер спілкування (демократичний чи авторитарний), об'єктивність.
4. Роль учителя у створенні потрібного психологічного мікроклімату.

Система роботи учнів:

1. Організованість та активність на різних етапах уроку.
2. Адекватність емоційного відгуку.
3. Методи і прийоми роботи, рівень їхньої сформованості.
4. Ставлення до вчителя, предмета, уроку, домашнього завдання.
5. Рівень засвоєння основних знань і вмінь.
6. Наявність умінь творчого застосування знань, умінь і навичок.

Загальні результати уроку:

1. Виконання плану уроку.
2. Рівень реалізації загальноосвітньої, виховної та розвивальної мети уроку.
3. Рівні засвоєння знань і способів діяльності учнів:
4. 1-й рівень — засвоєння на рівні сприйняття, розуміння, запам'ятовування;
5. 2-й рівень — застосування в аналогічній і подібній ситуації; 3-й рівень — застосування в новій ситуації, тобто творче.
6. Загальна оцінка результатів та ефективності уроку.

Рекомендації щодо поліпшення якості уроку.

A.8. Самоаналіз власної виробничої діяльності.

A.9. Висновки та побажання студента-практиканта щодо поліпшення практики.

Б. Активна виробнича/педагогічна практика.

Б.1. Проведення уроків

№ п/п	Тема уроку (заняття), що відвідував практикант	Дата проведення	НЗ, клас, предмет	Оцінка	Підпис керівника від бази практики
1					
2					
...					

Б.2. Відвідання тематичного музею.

Б.3. Проведення виховного заходу

Дата

_____

Підпис студента-практиканта

_____

Підпис керівника бази практики

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

**Інститут суспільства
Кафедра філософії**

**ЩОДЕННИК
З ВИРОБНИЧОЇ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ/ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

Студента-практиканта _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Назва структурного підрозділу (назва інституту) _____

напряму підготовки _____

курсу _____ група _____

Керівники практики _____

(2-га сторінка щоденника)

Практика проводилась у _____ класах _____ школи м. Києва (...).

Адреса СЗШ № _____

Телефон _____

Директор школи _____

Заступник директора з навчально-виховної роботи _____

Учитель-методист (керівник від бази практики) _____

Розклад дзвінків

I зміна	II зміна

(3-га сторінка щоденника)

Дата День тижня	Предмет, клас, учитель	Стислий опис виконаних на практиці робіт	Короткі спостереження, погляди, зауваження, висновки.	Підпис керівника від бази практики
понеділок				
вівторок				
середа				
четвер				
п'ятниця				
субота				
Кількість сторінок необмежена				

(4-та сторінка щоденника)

ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТАЦІЇ, ЩО РЕГЛАМЕНТУЄ РОБОТУ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

- 1.
- 2.
- 3.

Зауваження керівника від бази практики _____

МІСЦЕ ПЕЧАТКИ

Підпис керівника від бази практики _____

Примітка: У щоденнику слід нотувати особисті враження про кожний день перебування в навчальному закладі. Крім того, записуються інструктивні поради, консультації у керівників педагогічної практики, вчителів, класних керівників, дирекції школи, відвідані уроки, позакласні заходів, підготовка до занять, кількість проведених уроків, самоаналіз.

**Методичні та навчальні посібники, підручники, робочі зошити з філософії та філософських дисциплін
для середньої школи**

Філософсько-світоглядні дисципліни			
<i>Предмет</i>	<i>Автор (и)</i>	<i>Клас</i>	<i>Рік видання</i>
Філософія. Історія філософії. (підручник, профільний рівень)	Огнев'юк В. О., Утюж І. Г.	10	2010
Філософія. (підручник, профільний рівень)	Кремень В.Г., Ільїн В.В.	11	2011
Вступ до філософії (програма факультативного курсу)	Степанова Н.М.	9	2011
Історія філософії. Робочий зошит (профільний рівень)	Огнев'юк В. О., Утюж І. Г.	10	2010
Основи політології (профільний рівень) (підручник)	Воронов І.О., Удод О.А.	10-11	2010
Людина і світ (методичний посібник для вчителя)	Ладиченко Т.В., Бакка Т.В., Желіба О.В.	11	2003
Людина і світ (підручник)	Назаренко Н.В., Ворокянський В.О.	11	2011
Людина і світ (підручник)	Бакка Т.В., Марголіна Л.В., Мелещенко Т.В.	11	2012
Людина і світ (опорний конспект лекцій)	Середницька Г.В.	11	2012
Практичний довідник. Людина і світ	Горбенко Я.О.	11	2011
Основи громадянознавства (навчальна програма курсу за вибором) для профільних суспільно-гуманітарних класів		10-11	2015
Взаємини України та Європейського Союзу (програма курсу за вибором) для загальноосвітніх навчальних закладів	Круглашов А.М., Недокус І.С.	10	2014
Сучасні процеси європейської інтеграції (навчальна програма спецкурсу) для загальноосвітніх навчальних закладів	Круглашов А.М., Гев'юк У.Ю.	10	2014
Уроки сталого розвитку (навчальний посібник)	Пометун О., Пилипчатіна Л., Серова Г., Сущенко І., Панченков А.	8	2014
Навчальний комплекс елективного курсу «Уроки сталого розвитку»	Карамушка В. та ін	9-10	2011
Громадянська компетентність учнівської молоді: шляхи розвитку (методичний посібник)	Данильєв А.О. та ін.		2011
Формування міжкультурного діалогу серед дітей шкільного віку (методичний посібник)	Жданова І.А. та ін.	5-11	2015
Художня культура			
Художня культура (рівень стандарту, академічний)	Масол Л.М., Миропольська Н.Є, Гайдамака О.В.	10	2010
Художня культура (рівень стандарту, академічний)	Климова Л.В.	10	2010
Естетика (програма (профільний рівень)	Онїщенко О.І.	11	2010
Художня культура (рівень стандарту) (підручник)	Назаренко Н.В., Ковальова І.О., Тулинова В.А., Мерзлікіна М.М.	11	2011
Художня культура (академічний, профільний рівень) (підручник)	Климова Л.В.	11	2011
Художня культура (рівень стандарту) (підручник)	Миропольська Н.Є., Масол Л.М., Гайдамака О.В.	11	2011
Художня культура. Робочий зошит	Масол Л.М., Гайдамака О.В.	9	2015
Художня культура. Зошит для контролю знань	Масол Л.М., Гайдамака О.В.	11	2012
Художня культура. 11 клас. Академічний рівень (навчально-методичний комплект: робочий зошит, методичний посібник)	Федун С.І., Чорний О.В.	11	2013
Художня культура. Книга для вчителя	Федун С.І., Чорний О.В.	10	2011
Етика та курси морально-духовного спрямування			
Етика (підручник)	Данилевська О.М., Пометун О.І.	5	2005
Етика (підручник)	Фесенко В.І.	5	2005
Етика (підручник)	Данилевська О.М., Пометун О.І.	6	2005
Етика (підручник)	Мовчун А.І., Хоружа Л.Л.	6	2005
Біблійна історія та християнська етика (підручник)	Дроздовський О.М.	5	2011

Біблійна історія та християнська етика (підручник)	Дроздовський О.М.	6	2011
Біблійна історія та християнська етика (підручник)	Рогова О.Г., Скакун Н.М.	7	2014
Основи християнської етики (підручник)	Жуковський В.Л., Лахман Н.М.	5	2013
Основи християнської етики (підручник)	Жуковський В.Л., Ніколін М.М., Филипчук С.В., Лахман Н.М.	6	2013
Основи християнської етики (підручник)	Жуковський В.Л., Ковальчук Н.Д., Климченко Т.В. та ін.	7	2013
Основи християнської етики (підручник)	Сохань Г.С., Гусаков І.	8	2011
Основи християнської етики (підручник)	Сохань Г.С., Гусаков І.	9	2012
Основи християнської етики (підручник)	Бурнашова І., Гоголь Л., Диментьева Г., Кіт Г., Яблонь І.	10	2015
Основи християнської етики (підручник)	Сохань Г.С., Гусаков І.	11	2015
Основи християнської етики. Робочий зошит	Кучма Л.Є., Логін О.П.	5	2014
Основи християнської етики. Робочий зошит	Кучма Л.Є., Герман Г.І.	6	2011
Основи християнської етики. Робочий зошит	Жуковський В.Л., Зоринська В.В.	7	2013
Хрестоматія «Християнська етика»	упор. Мазур І.С., за ред. Жуковського В.Л.	7	2013
Сучасна енциклопедія етикету. Етика молоді. Філософія успіху	Книш С.М.	5-11	2015
Морально-етичні цінності	Влад (Тузяк), М.В., Палійчук О.М., Влад К.Д., Федик М.В.	9	2014
Етика подружнього життя	Влад (Тузяк), М.В., Палійчук О.М., Влад К.Д., Федик М.В.	10	2014
Методика викладання християнської етики та креаціонізму (у 2-х частинах)	Влад (Тузяк), М.В., Палійчук О.М., Влад К.Д., Федик М.В.		2014

ПРОТОКОЛ ЗВІТНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

обговорення виробничої діяльності студента-практиканта четвертого курсу напряму підготовки «Філософії»
Київського університету імені Бориса Грінченка, проведеної (-ного)
у _____ класі (ах), _____
(навчальний заклад)

Обговорення ведуть і фіксують у протоколі, охоплюючи такі питання:

1. Самоаналіз студентом-практикантом свого уроку чи заняття.
2. Виступи студентів-практикантів, які відвідували заняття.
3. Аналіз проведеного заняття практиканта керівником від бази практики (керівником від Університету).
4. Пояснення студента-практиканта з приводу зроблених зауважень.
5. Оцінка керівником від бази практики (керівником від Університету) проведеного заняття.

Підпис студента-практиканта

Підпис керівника від Університету

ЗАЛІКОВІ ЗАНЯТТЯ

№ п/п	Дата проведення	Клас, група	Тема уроку, заняття	Оцінка за заняття	Хто Оцінював заняття (прізвище)	Підпис
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						

ЗВІТ

щодо керівництва виробничою практикою студентів IV курсу
за напрямом підготовки 6.020301 «Філософія» Інституту суспільства

Відповідно до наказу ректора Київського університету імені Бориса Грінченка мною з _____ до _____ 20__
року здійснювалося керівництво виробничою практикою студентів у таких закладах (установах):

Всього під моїм керівництвом практику проходило _____ студентів.

База практики мною відвідана _____
(вказати числа)

Мною проведено _____ індивідуальних консультацій та _____ групових.

Загальна характеристика та оцінка роботи студентів _____

Підсумкова оцінка студентів за навчальну фахової ознайомчу практику:

„відмінно” _____

„добре” _____

„задовільно” _____

неатестовано _____

Оцінка виставлена у взаємодії та співпраці з керівниками від Університету та від бази практики

Практика засвідчила, що під час психологічної підготовки студентів необхідно звернути увагу на:

Загальні зауваження та пропозиції щодо організації та проведення виробничої практики

Підпис _____

Дата _____

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

Укладачі: Купрій Тетяна Георгіївна
Купрій Світлана Миколаївна

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З ВИРОБНИЧОЇ, ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ/ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ ДЛЯ
СТУДЕНТІВ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ 6.020301 «ФІЛОСОФІЯ» ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ
«БАКАЛАВР»**

Відповідальний за видавництво Кисельов В.В.
Технічний редактор Головка М.Ю.

Підписано до друку "___" листопада 2015 р.
Формат 60 х84/16 Ум.-друк. арк. 1,8 Тираж 50 прим.
Зам. № _____

Виготівник: ТОВ «Гео-принт»
07400 Київська обл., м. Бровари, вул. Воїнів Інтернаціоналістів, 5
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
Серія ДК № 1992 від 07.12.2005 р.